

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2006 : ANY XXXIX

10 cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA, 8 DE JUNY DE 1917

ATRIBUTS DE LA DIADA

— Que't veig mal, Ciri Pasqual!
Ciri Pasqual, que't veig mal!

L'alegría de cada any

No sé qui, un poeta malinçònic, confessava ingenuament que la primavera que removia l'ànima de tots els versaires, an ell no li alterava l'indiferència per aquella verdor amb la qual ja s'hi comptava. La primavera — deia — té l'avorrimet de lo previst. Aixís aquest Corpus que ens arriba

cada dotze mesos, amb la mateixa ginesta, idèntica parada de tropes, iguals noies blanques i nois endiumenjats, que porten el mateix trajo i la mateixa cara.

De totes les festes catòliques, el Corpus és la més buida i la menys cordial. Careix de l'intimitat entranyable de la nit de Nadal, la nit santa que desvetlla tots els fervors humans, la nit cristiana de la devoció familiar, el menjar litúrgic, la fraternitat popular i el sentiment de la nostra vida fugitiva; ni té tampoc la dolça serenor de la de sant Joan, ni l'expansiva joia estival—vi, sol, ballades, petons, menjades pròdigues—del dia de la Mare de Déu d'Agost. El Corpus és una festa més, un cap de festes, com si diguessim, que no arriba a l'ànima, deturant-se en el trajo nou. No congrega la família, no fa seure a taula, ni empeny als enamorats, ni excita en nosaltres, homes sense fè dogmàtica, el sentimentalisme de les festes catòliques que ens permeten omplir-les amb paganes. El Corpus té sempre quelcom de festa de barri a l'engròs organitzada pels ultramarins. Com es diu el Corpus, es podria nomenar l'ànima i seria igual, perquè careix de tot contingut espiritual i emotiu.

En Maragall que havia cantat totes les festes catòliques amb fervor de primitiu, no fa més que pintar-lo al Corpus. En Maragall no hi veu més que soldats i banderes i rengles de fidels i testes tonsurades i or de sol i or de ginesta i els gegants, sobre tot els gegants, ullprent tota la gent, avassallant-ho tot amb l'alta mirada. amb els vestits llampants i el ritme solemne de la seva marxa. I és que pel Corpus tot pren un aire de ball de gegants i tothom els fa una mica, els que van a la processó i els que la guaiten. Perquè lo altre, el sol i les roses i l'aire radiant pertanyen al Corpus, com són d'un dematí de jurà de banderes o d'una tarde de braus. Feu ploure i l'essència de la tarde del Corpus s'esvairà, com

la d'un dia de cursa de braus. I és que el Corpus no és «un dia», sinó una processó, feta per a ésser contemplada des de la botiga pel senyor Esteve.

Recordeu el conte aquell del pagès que, havent entrat a escoltar el sermó del dijous sant, el sermó de la creu, i sentint que el capellà repetia els plors de ritual per la mort de Nostre Senyor, se'n va anar dient, defraudat: «Lo mateix que l'any passat?». El Corpus, com el sermó de la creu, sempre té el mateix tò que l'any passat. Si no fossin les variacions d'indumentaria, la processó de 1917 seria exactament igual que la de l'any de la guerra de l'independència, i no diem que la dels Segadors, perquè el Corpus d'aquell any ha estat l'únic amb una mica d'originalitat.

El Corpus ni té ànima, ni té aliment. Cosa curiosa, l'Església que ha assignat a cada festa un menjar, s'ha oblidat d'oferir-n'hi un. Nadal té el gall, la Pasqua el xai, la Mare de Déu d'Agost el pollastre, Tots Sants els panellets. Doncs el Corpus no té dedicat ni una costella. Es diria que la xacolata li està consagrada, però la xacolata és de tot l'any. L'església ha posat a dieta al Corpus.

Nosaltres li hauríem dedicat les maduixes, plat de color que escauria amb les coloracions de la diada i com que les soles coses que admetem del catolicisme són els pecats pel gust de fer-los i els plats del dia, substituïrem per una plata de maduixes l'espectacle dels gegants i el dels que el segueixen. Procurarem que sigui a muntanya. Ens envoltarà la ginesta i una noia, vestida de blanc, anirà llençant el vi d'or, vi de Corpus. L'aire serà dolç i irisat. I així un troç de processó serà per a mi tot sol. Perquè en aquest món la virtut suprema, virtut egoista, naturalment, és que la processó vagi per dintre.

PARADOX

HISTORIES DE PRESONERS

En el vagó que'm retornava al front, un cop enllestit del meu permís de vint dies, venien amb mí quatre *peluts*.

Restaven mústics, callats, concirosos, com si el seu magí es trobés davant d'una negra perspectiva.

Com que aquell silenci em fastiguejava de valent, jo que sí, vaig treure del sarró una ampolleta de rom i vaig oferir beguda als meus companys.

El resultat no va fer-se esperar gens. El primer *pelut* —un gascó molt trempat— després de traguejar, encengué la pipa i digué.

—Amics meus, vaig a contar-vos de la manera com vaig fer una vegada un presoner alemany: Un dia, tro-

bant-me sol en una avençada, vareig tenir una idea genial. Vaig escriure en un troç de paper aquests senzills mots: «Kamerade: si tens ganes de rendir-te, vina aquesta nit. Jo et prometo que no dispararé damunt teu.» Valent-me d'una pedra i d'un mandró que vaig confeccionar jo mateix, tiro el paperet a la trinxera enemiga... i ja està, al fer-se fosc se'm presenta un *boche* amb els braços enlaire demanant-me protecció.

—I us vareu guanyar alguna recompensa per aquest fet?—vaig preguntar-li.

—El comandant m'ha col·locat la creu de guerra i m'ha donat set dies de permís.

El segon pelut—un normand aixerit—va fer una ensumada de rapé i declarà:

—Lo meu sí que té mèrit, companys!... Un dia, trobant-me sol en una avençada, vareig tenir una idea genial. Vaig escriure en un troç de paper aquests senzills mots: «Kamerade: acabo de rebre un cistell de butifarres; si en vols menjar, vina aquesta nit. Te prometo que no dispararé damunt teu.» Mitjançant una pedra i un mandró vaig engegar un paper a la trinxera enemiga... i ja està. Abans de mitja nit dotze alemanys arribaven al meu lloc d'avençada amb els braços enlaire.

—I us la varen recompensar aquesta acció de guerra? — vareig preguntar-li.

—Ja ho crec! El coronel m'ha posat la medalla militar i m'ha deixat fer quinze dies de festa.

El tercer pelut—un meridional bellugadiç—encengué un cigarret i exclamà:

—Molt més mèrit té lo que vaig fer jo. Un dia, trobant-me sol en una avençada, vareig tenir una idea genial. Vaig escriure en un troç de paper aquests senzills mots: «Kamerades: No tinc sinó divuit anys; sóc rós molçut i guapo. Si veniu aquesta nit, jo us prometo que no dispararé damunt vostre.» Mitjançant una pedra i un mandró vaig engegar el paper a la trinxera enemiga... i ja està. Abans de mitja nit cent *boches* amb els braços enlaire varen presentar-se al meu lloc d'avençada.

—I us va valguer alguna recompensa aqueix fet?—vareig preguntar-li.

—Vaia!... El general va obsequiar-me amb la Legió d'honor i un mes de permís.

El quart pelut—un parisenc bromista—cansat de sentir els autobombos dels companys, va treure la petaca i digué:

—Vaja, doncs, jo us guanyo!... Un dia trobant-me sol en un lloc de avençada, no vareig tenir cap idea genial, no vaig escriure res en cap troç de paper, ni vaig fabricar cap mandró... i no obstant, vareig fer centenars de presoners.

—Explica l'estratagema!

—Cap estratagema. Només vaig valer-me de la guerrera d'un oficial *boche* i només vaig donar-me la molestia de anar-los caçant de un a un.

—I eren alemanys de debò, els que s'entregaven?

—Eren polls, diga-li *hache*.

F. OSWALD

Hostes

—I els bascs?—preguntem a un regionalista.

—Bé, molt bé. Però en aquest matrimoni de bascs i catalans, són ells els que ho posen tot, els que porten el dot i els que pateixen. Figuri's que ens han ofert mil·lió i

PA ALS PEIXOS

—Apa, no us queixareu dels aliments!..

Un tenor de Marina cantant *La Tempestad*

mig de pessetes per a fer diaris i revistes, i en lloc d'anar nosaltres a dona'ls-hi les gràcies, són ells els que ens fan la visita, veient-se obligats a parlar en castellà. Lo de aquell senyor de Girona: «Agafa el tren, aguanta dos dies, arribes a Madrid, puges a un tercer pis i quan ja et penses descansar, posa't a parlar en castellà!» An els bascs els hi ha passat igual.

—I han estat discrets?

—Ni una queixa, ni una cursileria, ni un moment de tonteria entre mig de les obligades eloqüencies. Semblen catalans.

—Però bé ho eren de catalans els valencians i digueren aquelles coses.

—Aquelles coses del senyor Pérez Lucia: «He vist les jaquetes negres dels vostres obrers i m'han recordat el carbó que fa anar les vostres fàbriques. I he vist també

els trajos blancs de les vostres dones que m'han fet pensar en el cotó amb que teixiu...»

—I vostès què deien?

—Tota la «Lliga» deia lo que aquell valencià tartamut al topar amb un altre tartamut i pensar-se que l'escarnia: «Che, c.....s, mal!» Fins En Bofill i Mataś, que és l'home més ben parlat. Res, si aquestes visites segueixen, haurà d'intervenir la Lliga del Bon Mot, per a que no's pertorbi el correcte parlar de l'altra «Lliga». Creguim, si En Prat de la Riba arriba a acompanyar an En Pérez Lucia també hauria dit aquella mala cosa.

Més hostes

En Juli Camba és el periodista errant. De Buenos Aires arribà a Espanya; d'Espanya anà a Turquia i l'expulsaren, perquè es dedicava a pendre el pèl de tots els caps

de turc; de Constantinoble passà a París, de París a Berlín, de Berlín a Londres, de Londres a Nova-York. Direu: No li manca més que Reus. Li resta Roma, però per a la seva marxa troba dificultats molt justificades, tractant-se d'un representant del A B C.

—Tal com està Europa per a anar a l'estranger, no puc triar més que entre Italia o Barcelona.

Ha preferit anar a l'estranger sense sortir d'Espanya, viatge que escau a un humorista. Dintre pocs dies començarà a fer amb nosaltres les bromes que patiren els berlinesos, els londinencs, els parisencs i els newlorquins. Bona companyia. I així com quan se preparava a marxar a Constantinoble, se comprà un bastó amb un cap de turc, fumava cigarrets turcs i agafava de tant en tant una turca, ara ja ha començat a practicar-se en el reneq que li ensenyà En Bagaria.

Lo impossible, possible

Des de l'any de la seva fundació que *El Poble Català* està rebent les baixes dels seus subscriptors. Observareu que això succeeix en tots els diaris, però nosaltres reobservarem que en tots els diaris les baixes són compensades amb les altes, i en *El Poble Català* les baixes, des de l'any de la seva fundació, mai han estat compensades.

Perquè accentuava la política republicana, baixes. Per-

què l'excomunicà el bisbe, baixes. Perquè feu l'esquerra, baixes. Perquè la volia desfer, baixes. Perquè una vegada va dir senyor an En Lerroux, baixes. Perquè va defensar la coal·lició, baixes. Perquè varen sortir per no defensar-la i per haver estat objecte d'unes petites canallades els seus redactors, baixes. Ja no era més que un gairebé diari, misteriós i excèntric. Bé, doncs, ara ha publicat uns articles germanòfils, i astorat un amic ha vingut a dir-nos:

—Sabeu què passa en *El Poble*?

—Que tornen a sortir els redactors?

—No.

—Que paguen?

—No.

—Que han trobat un pis definitiu?

—No.

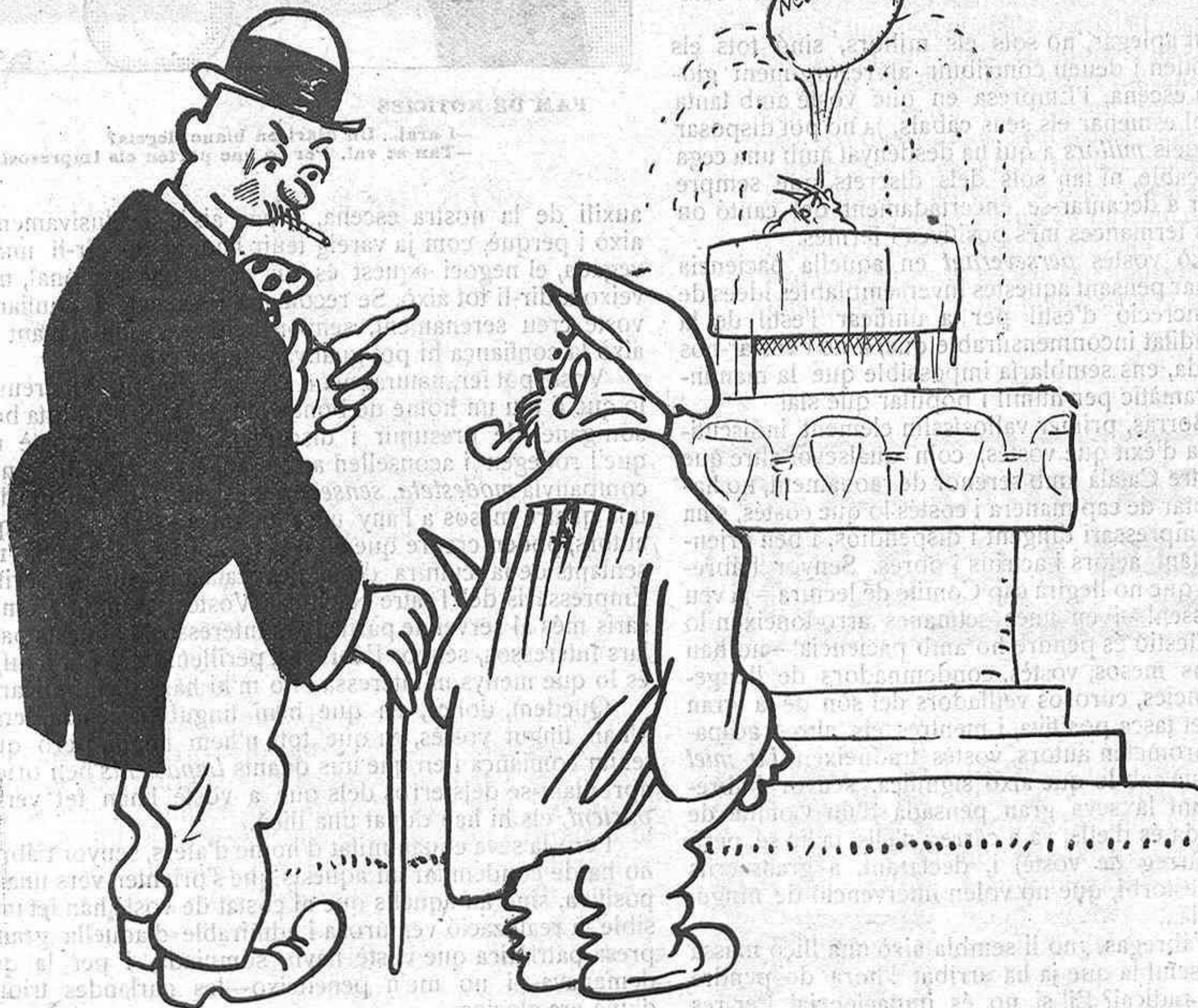
—Doncs, què?

—Doncs encara, pels articles germanòfils, tenen subscriptors que's donen de baixa.

Els subscriptors d'*El Poble* deuen ésser com els supervivents de Trafalgar, o els voluntaris de la guerra de Africa, o els garibaldins. Sempre en queda un.

—Ha perdut el goç?... I per què no posa un anunci al diari?

—Ai, el meu fill!... si és cadell, si encara no sab llegir!...

ENIGMA DESXIFRAT

— I com és que se sostenen aqueixos ous?
— Molt senzill... Perquè són buids de dintre.

Segona

Lletra oberta, a don Evarist Fábregas
Empressari de Teatre Català

Molt distingit senyor meu: Ve't-aquí que, sense haver-nos vist mai, vostè i jo ja ens comencem a conèixer. Vaig tenir l'honor d'advertir-li que era dels que reincidia i aquí em torna a tenir ben disposat a que m'escolti, malgrat sentir-li dir—no m'ho negui!—«Bò, ja torna a ésser aquí aquell impacient».

Impacient? Vol dir que'ls que l'aconsellen, els que li feren contestar la meua lletra anterior amb aquella mesurada i patriòtica gazetilla en que's volia donar un càstic als *impacients*, no han anat una mica errats al parlar d'aquestes coses i al comportar-se amb tanta i tanta de re... fitolera paciència?

Cregui'm, senyor Fábregas, deixi's de raons. Mal que sigui d'amagat llegeixi bé aquesta lletra i rumii lo que en ella s'hi dirà, no pas perquè jo sigui un savi—ja comprenc que dels savis vostè comença a estar-ne escamat—sinó perquè aixís acabarà de compendre que una vegada més els fets han donat la raó als que parlem en nom del sentit comú i de la lògica.

Ja haurà vist que mentres vostès s'ho han anat prenent amb aquella santa paciència, han vingut altres que'ls hi han llaurat el camp, i han sembrat per a ells. De manera que vostès han vingut a ésser una castigada i desafavorida mena de *isidros* teatrals, que al pas que van, no tindran preu per a unes festes que organitzi la benemèrita Atracció de Forasters.

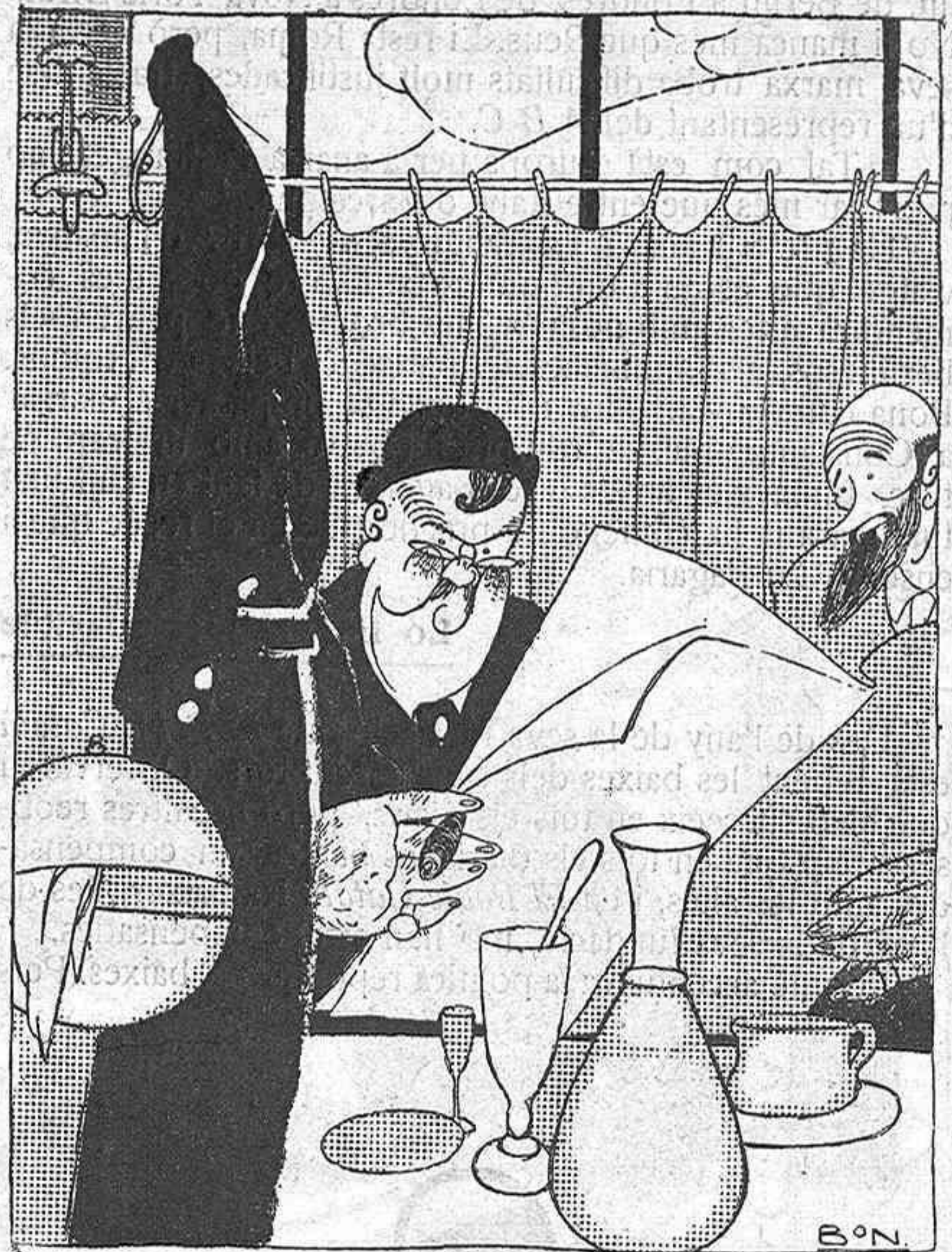
Havent pogut aplegar, no sols els millors, sinó tots els elements que poden i deuen contribuir al resorgiment gloriós de la nostra escena, l'Empresa en que vostè amb tanta generositat hi vol esmenar els seus cabals, ja no pot disposar ni tant sisquera dels *millors* a qui ha desdenyat amb una cega superbia inexplicable, ni tan sols dels discrets, que sempre ho són prou per a decantar-se encertadament del cantó on s'hi apleguen les fermances més positives i fermes.

Però per això vostès *perseverant* en aquella paciència que'ls permet anar pensant aquestes inversemblables idees de establir una concreció d'estil per a unificar l'estil de la temporada, abundantat inconmensurable que, a no constar-nos que l'ha defensada, ens semblaria impossible que la mantingués un autor dramàtic per humil i popular que sia!

Mentres En Borrás, primer valiosíssim element indiscutible, alta fermaça d'èxit que vostès, com qualsevol altre que pensés en el Teatre Català amb serenor de raonament, no havien de descomptar de cap manera i costés lo que costés, s'ha ajuntat amb un empressari diligent i dispendiós, i ben orientat, i van contractant actors i actrius i obres. Senyor Fábregas, obres! obres que no llegirà cap Comitè de lectura—ja veu quines coses passen!—i en unes setmanes arrodoneixen lo que vostès—la qüestió és pendre-ho amb paciència!—no han sapigut fer en uns mesos, vostès, condemnadors de lleugereses i d'impacients, curiosos vetlladors del sòn de la gran Momia, no han fet tasca positiva, i mentres els altres acaparen obres i comprometen autors, vostès tradueixen *La miel de Alcarria* (l vostè sab lo que això significa, senyor Fábregas?) i van rumiant la seva gran pensada d'un Comitè de Lectura (la pensada és d'ells, va a càrreg d'ells, ja ho sé, però les *dietes* són a càrreg de vostè) i, declarant, a grans crits que ningú els destorbi, que no volen intervenció de ningú, que aquí i que allà...

Miri, senyor Fábregas, ¿no li sembla això una lliçó massa eloqüent? ¿No li sembla que ja ha arribat l'hora de pendre una determinació radical? Ei! si no és impacient! Per res del món voldria trencar la seva santa paciència. Prou que li acabaràn els que jo em sé.

Jo sento una gran simpatia, una gran devoció per vostè, a causa del gest magnànim i noble amb que ha vingut en

FAM DE NOTICIES

—I ara!... Un diari en blanc llegeix?

—Tan se val. Per lo que porten els impresos!...

auxili de la nostra escena, i per això, exclusivament per això i perquè, com ja vareig tenir l'honor de dir-li una altra vegada, el negoci aquest és un patrimoni nacional, m'atreveixo a dir-li tot això. Se recomana paciència i confiança. ¿l vostè creu serenament, senyor Fábregas que davant de tot això la confiança hi pot guanyar alguna cosa?

Vostè pot fer, naturalment, lo que li sembli. Pot creure que lo que li diu un home de bona voluntat amb absoluta bona fè són ganes de presumir i discursejar, però ni vostè ni els que'l rodegen i aconsellen arrendant un teatre, llogant una companyia *modesteta*, sense pretensions i estrenant durant uns quatre mesos a l'any unes quantes obres d'uns quants autors, poden creure que amb això són els llegítims representants de la cultura dramàtica catalana, ni els veritables Empressaris del Teatre Nacional. Vostès seran uns empressaris més al servei de particulars interessos. I aquests particulars interessos, senyor Fábregas, perillen. Però per a mí, això és lo que menys m'interessa i no m'hi haig d'embolicar.

Quedem, doncs, en que hem tingut paciència, en que n'han tingut vostès, en que tots n'hem tingut, però que no tenim confiança i en que uns quants *impacients* ben orientats aprofitant-se dels errors dels que a vostè l'han fet veritable *pacient*, els hi han donat una lliçó.

Però la seva equanimitat d'home d'affers, senyor Fábregas, no ha de condemnar an aquests que s'orienten vers una obra positiva, sinó an aquells que al costat de vostè han fet impossible la realització venturosa i admirable d'aquella gran empresa patriòtica que vostè havia somniada, i per la que jo demanava—i no me'n penedeixo—les garlandes triomfals d'una era gloriosa.

Amb tota simpatia i amb la devoció religiosa que se sent pels martres, sóc, senyor Fábregas, sempre seu afm.

S. S. Q. E. S. M.
RAFEL MARQUINA

CARACTERS DÉBILS

—Els hòmes han d'ésser homes!...
—No pas jol... Per qui m'has pres?...

D'UNA BATALLA SENSE FLORS

El sanyó Esteve al passeig de Gracia

L'any passat, comentant la batalla (?) de flors (!!!) que organitzaren els nostres «sanyors Esteves» amb el concurs de les histèriques i cursis amigues dels xistosíssims «Silvanos», «Boys», «Donners» i demés cataplasmes de la nostra «aigua-lifa», la cal·lificarem de *concurs de verdura*. Emperò, enguany, ni an això ha arribat: ni verd, senyors, ni verd, i això que el verd és el color de moda en la nostra Barcelona.

El «sanyó Esteve», en l'any cinquanta, per a acreditar l'establiment, exterioritzant les creencies religioses de la família de «La Puntual» es gastava, un dia a l'any, unes pessetes per a comprar un moltó, a fi de que el Ramonet anés amb tota propietat a la processó del Corpus. Emperò el «sanyó Esteve» de 1917, ni per a acreditar l'establiment es gasta mitja pela amb quatre pomells de flors. El «sanyó Esteve» d'avui, tira ginesta, en lloc de roses, clavells, lliris d'aigua, magnolies o xiringuilla. I encara la ginesta l'envia a collir a la muntanya pel meritori, que parla i escriu francès, anglès i alemany, guanya tres duros al mes i lo mateix escriu cartes als «Rodríguez i Compañía, de Salamanca», que dona el biberón a l'últim marec de la noia de la casa.

El «sanyó Esteve» no està per batalles de flors ni romanços; al «sanyó Esteve» d'avui ja no el preocupa quedar bé amb la clientela, adornant decorosament l'auto o la tartana. El «sanyó Esteve» ja en té prou amb la «flavia» que té engabiada en un tercer pis del carrer d'Aribau, que amb 30 duros al mes té d'acontentar a pare, fill i nét i anc que fill i nét juguin al set-i-mig i es gastin de tant en tant dugues amb trenta per a anar a veure els òssos de la Jordi.

Per això la batalla de flors d'enguany ha sigut, parlant fi, una pasterada.

Si l'any que vé torna a organitzar-se, es tiraran les flors de paper que faràn fer per les noies de la casa, si és que el paper no s'apuja més, i el «sanyó Esteve», sempre pràctic, abans de tirar-les pel passeig de Gracia, no les venqui, satisfet, al primer drapaire que trobi tot anant a la batalla.

A Barcelona som aixís!
Visca l'eslavlí!

TENU

Sobretaula

En desordre l'estança, ja finida la festa d'unes hores d'orgia, d'un sopar turbulent, una calma somorta ha suplert la tempesta; amb la llum sols batalla el cristall resplendent. En el divà, ensopida, ell apoya la testa; sa faç és defallida; la contreu cansament; son mirar, en les conques, laç i tèrbol hi resta; sadollat d'erotismes, sent tediós llanguiment. Aprop d'ell asseguda, ressaltant sa bellesa, llampegant la mirada, sa boca encara encesa; compassiva, ella el mira en descuit retadò; i, abatut contemplant-lo amb la vista apagada, irònica, burlesca, esclata una riallada, que coreja el vell faune que decora el plafó.

LL. PUJOL MASSAGUER

L'escriure que aquesta guia ho fóra dels carrers i places, oblidarem advertir al llegidor que al mateix temps ho seria també d'establiments més o menys morals, que nosaltres no ens fixem en tals minucies, d'edificis i àdhuc de la xarxa de clavegueres i de l'urbanització de Montjuic.

No sabem si el lector s'ha donat compte de la nostra preferència per les coses casolanes; si és aixís, bon ull! si no, s'ha errat de botiga.

Ara en aquest temps podríem parlar de la Rambla de

les Flors, que tota ella n'és un pom, podríem parlar de la Virreina, l'edifici sense igual a Barcelona en graciosa majestat, podríem... podríem, podríem.

No!

Volem parlar dels quinze cèntims.

—Què són els quinze cèntims?—preguntareu?

—Ah! mals barcelonins. Que no us heu llevat mai dematí per a anar a comprar peix a la Boqueria? Que no comprareu mai un davantal de teixit al passatge de la Virreina?

—No? Ni llonguet de mantega? No? Segurament que tampoc admirareu les habilitats dels ocells que treuen la planeta.

Aixís és clar. Segurament que no us agrada el xocolata amb ensaimada, ni el mató ni les coques de Vilafranca, ni les nates ni les maduixes. Segurament que preferiu ésser servits per un moço que per una moça.

Aneu en nom de Déu! Aneu en nom de Déu! No vull pas dir-vos on són els quinze cèntims, em vindríeu a trencar les oracions quan, acompanyat d'aquests nens que tant m'estimo, faig taulada i em diverteixo molt veient com mengen mató amb els dits, com embruten tovallons, com es pinten amb xocolata.

I tothom content: nosaltres, les servidores i els amos.

En fi, per a donar-vos esperança, la casa cau a la vora de Betlem, entre un sabater i un colmado.

POESÍAS COMPLETAS, per *Almafuerte*.—Un benemèrit editor de Montevideo acaba de publicar aqueix recull de valentes composicions del gran poeta americà *Almafuerte*, l'autor del furios anatema contra el Kaiser, *Apóstrofe*. En tant es prepara una edició luxosa i definitiva de totes les obres del popular trovador, ha sigut una bona pensada donar a llum aqueix aplec de lo millor i lo més ferm que sortí de sa privilegiada ploma, i donar-ho en un volum modest i seriós, assequible a totes les fortunes. L'*Almafuerte* fou el poeta del poble, just és que el poble pugui fruit avui a bon preu les excel·lències d'aquella feconda imaginació. Acompanya an aqueixes composicions un admirable estudi crític d'Albert Lasplacas.

LA CRUZ DE PLOMO I LOS HONDEROS, per *Josep Singala*.—Heu's-aquí dues produccions escèniques que, per ésser tals, no ens atrevim a jutjar. No ens cansarem mai de dir que les obres destinades al teatre, és únicament damunt de les taules on es poden apreciar. Llegides, una i altra producció ens han semblat tenir condicions dramàtiques, i això és tot. El diàleg és bastant literari i no desprovist de la naturalitat teatral indispensable.

LOS SUBMARINOS Y SU FRACASO ANTE LA NAVEGACIÓN EN «CONSERVA», per *Un viejo lobo de mar*.—Follet de circumstancies, inspirat en els torpedejaments de barcos neutrals executats pels alemanys, i molt particularment per lo que es refereix a Espanya. Aqueix *llop de mar* es veu que és al·liadofil, i això fa que el seu estudi, ben escrit i del tot convincent, es llegeixi amb simpatia.

EMBOLICS DE FAMILIA, per *Lluís Millá*.—Es tracta d'un conte vell escenificat i escrit en versos fàcils i humorístics.

Forma part de la «Col·lecció de Monòlegs» que fa alguns anys vé publicant amb èxit el seu autor.

LA QÜESTIÓ DE LES AIGÜES DE LANÓS, per *Francisco Albó i Martí*.—Estudi del projecte del Consell general de l'Ariège sobre dit llac i del dret a les aigües que en deriven els rius Carol, Segre i Ebro.

DIX MANIFESTES DES INTELLECTUELS DES PAYS NEUTRES SUR LA GUERRE.—Follet al·liadofil publicat pel Comitè de Relacions amb els països neutrals, de Marsella.

ANOMALÍAS DE LA LEY Y CORRUPTELAS PROCESALES.—Memoria escrita per don Josep Grahit sobre qüestions de justícia municipal i les seves relacions amb l'abogacia.

BORSA DEL TREBALL DE BARCELONA.—Memoria sobre el seu funcionament durant l'any 1916.

SEPT SCIENCIES

ALS CARTERISTES DE BARCELONA

CRIDA

An el Glosador, ahir, baixant del tramvia de circumvalació, li varen substreure la cartera.

Això de que li substreguessin la cartera, no té res de particular. El giro de carteres, a Barcelona, no té fi ni aturador. Són ben pocs els ciutadans de la nostra ciutat comtal que puguin dir: —A mi no me l'han presa!, i si ho diu, que estigui amatent, perquè li substreuran abans de anar a la tomba.

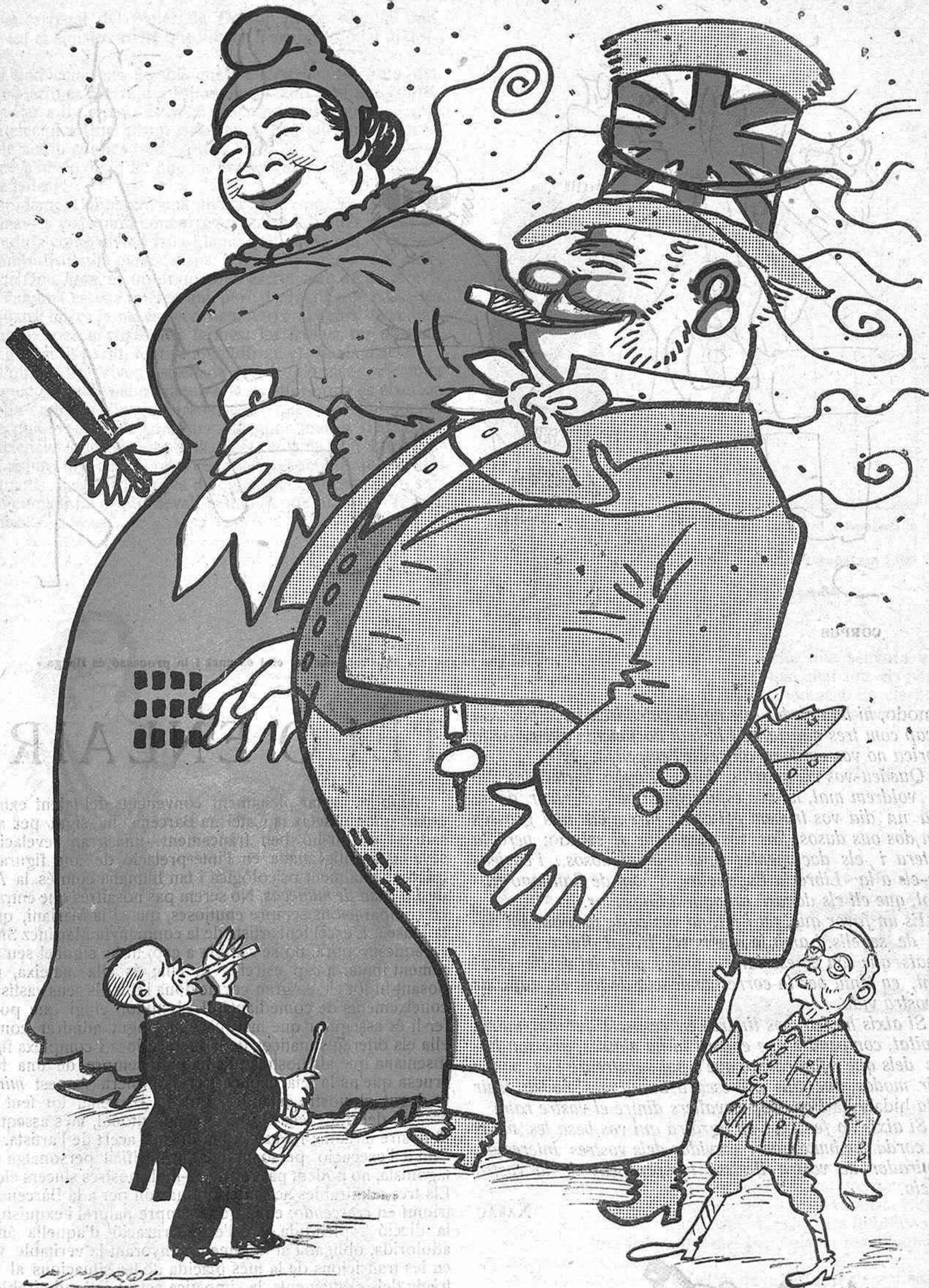
Però bé, an aquesta cartera hi havia diners i hi havia documents, i d'aquí plora la criatura i la criatura és el Glosador.

Carteristes, doncs:

Escolteu:

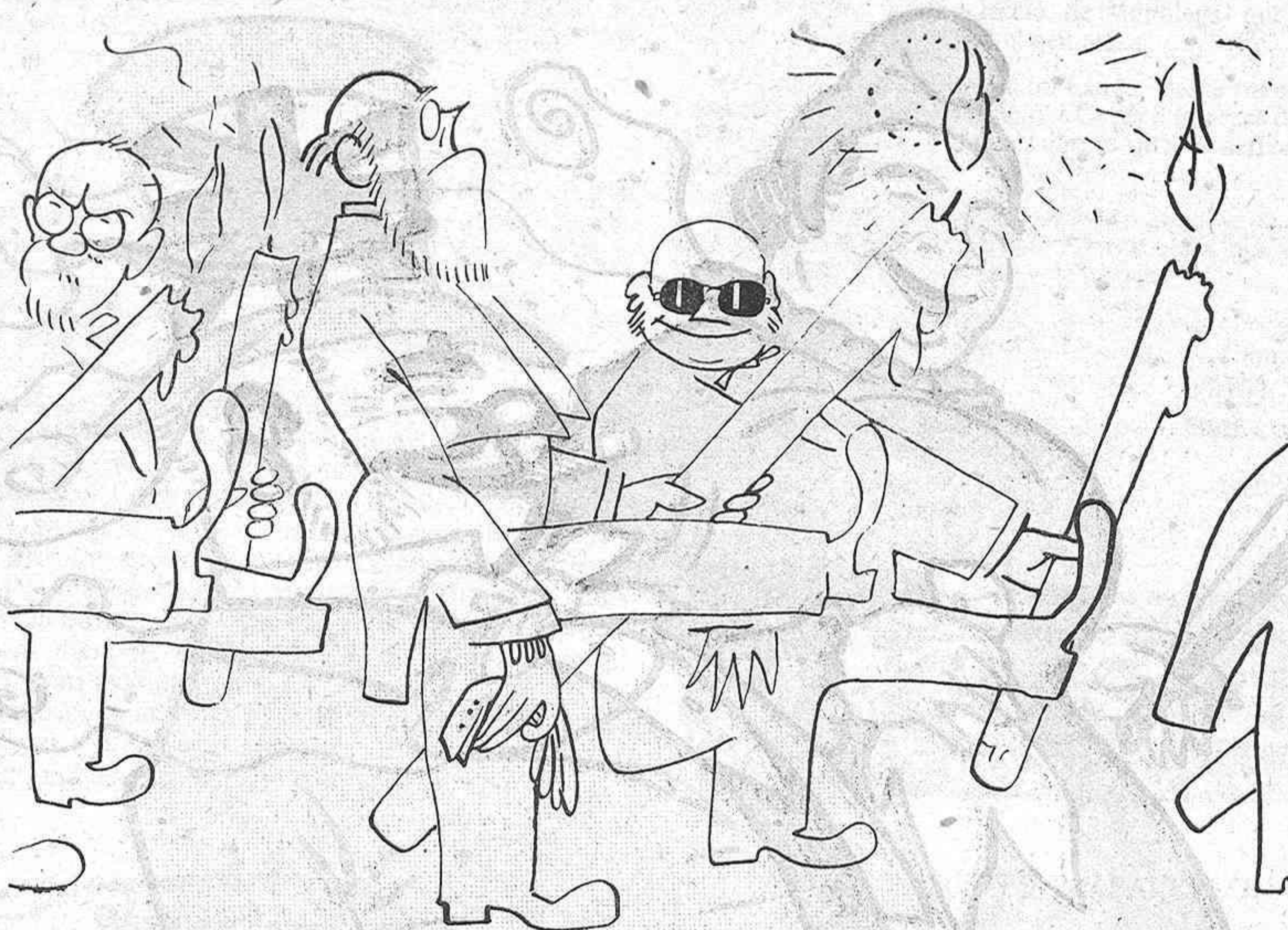
Els diners que hi havia a la tal cartera són ben vostres. Vos els haveu guanyat. La llestesa amb que manobreu, l'instint que teniu per a conèixer a l'home que bada per aquests móns, els estudis que haveu fet de substracció, fan que un home digui: —Alabat sia Déu! Val més ésser substret que substractor. Amb els diners que hi havia dintre, per més que pugui les subsistències, si els gasteu amb un xic de miraments i no vos doneu massa a la beguda i no voleu mantenir dones de luxe, podeu passar una temporada d'esbargiment i males costums, fins que trobeu un altre badoc, que serà un recreio carterista. Que vos facin bon profit... i endavant...

Però a dintre la cartera també hi havia papers que, com que no són de Banc, no vos poden servir de gran cosa, i an el Glosador li fan molta falta. Hi han, per exemple, plans de comedies que hi tenia les seves cebes, que pot-ser no els sabreu dialogar o no hi sabreu posar un desenllaç, perquè són secrets de l'ofici. Ademés de que estem segurs de que, al revés d'alguns companys de causa, no voldreu fer de plagiaris. Hi ha una cédula que costa molt cara, i a vosaltres, com a carteristes, vos la donaràn molt més a

EN JOHN BULL I LA MARIAGNA

Per lo forts i per lo grans,
avui dia són aquests
els veritables gegants.

CORPUS

—En què pensa, senyor Esteve?

—En que té raó En Rusiñol, que «el ciri és curt i la processó és llarga.»

comodo, hi han cartes que no les entindreu i vos posaràn el cap com tres quartans, i hi han documents que sense la rúbrica no vos en donaràn res a l'empenyo.

Quedeu-vos els quartos, doncs, senyors carteristes. No vos voldrem mal, no vos espiarem, si per un etzar de la vida un dia vos trobem pel camí, farem els ulls grossos com dos ous dusos, fins vos negarem el saludo; però la cartera i els documents, sigueu bondadosos... i envieu-nos-els a la «Librería Española», a nom de Santiago Rusiñol, que ell els donarà an aquest Glosador.

Es un favor que, fet i fet, no vos costa més que un parell de segells, i amb lo que haveu trobat dintre i lo poc donats que sou en escriure la major part del vostre estament, en teniu per la correspondència de tots els anys de la vostra vida.

Si aixís ho feu, vos tindrè cert respecte que mai hauria sospitat, comprendré que encara hi ha classes, que sou homes dels que's fan càrrec que's pot substreure i es poden tenir modos, que fins els escura-butxaques podeu tenir certa hidalguia i que sou cavallers dintre el vostre ram.

Si aixís ho feu, vos ho agrairà qui vos besa les mans i es corda les butxaques, servidor dels vostres interessos, admirador de vostra llestesa i esperançat de la vostra gracia.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

Amb tot i estar plenament convençuts del talent extraordinari que posseeix la Caterina Bàrcena, ha sigut per a nosaltres—cal dir-ho ben francament—una gran revelació la seva tasca afiligranada en l'interpretació de una figura tan transcendentalment psicològica i tan humana com és la *Nora* de *La casa de muñecas*. No serem pas nosaltres que entrarem en comparacions sempre enutjoses, que si la Mariani, que si la Duse... L'excel·lent artista de la companyia Martínez Sierra, en aquesta obra, no se sembla a cap, ni ha sigut el seu pensament imitar a cap estrella; és ella; és ella mateixa, però posant-hi tot el seu gran cor de dona i tots els seus vastíssims coneixements de comedianta. I el millor elogi que podem fer-li és assegurar que mai havíem pogut admirar com en ella els diferents matços de la meravellosa i complexa figura ibseniana que als nostres ulls ha patit sempre de una freda cruesa que'ns la feia exòtica per complert. Aquest *miracle* és degut, al nostre entendre, que la Bàrcena, tot fent una creació del tipus, ens el presenta meridional, més assequible al nostre tarannà; i aquest és el primer acert de l'artista. I tocant a l'execució personal de aqueix difícil personatge protagonista, no podem pas regatejar-li els nostres sincers elogis. Els tres admirables actes del drama són per a la Bàrcena un triomf en *crescendo*; en el gest, sempre natural i exquisit, en la dicció esplèndida, en l'exteriorització d'aquella ànima adolorida, obligada al fingiment, enyorant la veritable vida; en les transicions de la més plàcida de les situacions al més tràgic dels exaltaments, la simpàtica actriu està admirable de debò; treu infinitat de encantadors recursos, ens emociona bellament, ens té subjugats mentres se troba en escena i es fa ovacionar amb justicia al acabament de tots els actes.

Els altres l'ajuden també molt bé; en particular el senyor

París, encarregat del paper de *Doctor Rank*, al qual sab donar tot el sinistre matíç que l'Ibsen li sapigué donar al descriure'l.

La traducció ens semblà molt encertada. Es obra del senyor Martínez Sierra qui fou aplaudit també en una conferència. Per a fi de festa es donà un entretingut joguet «*Condienda electoral*», del propi autor, molt ben interpretat per la notable actriu còmica Irene Alba.

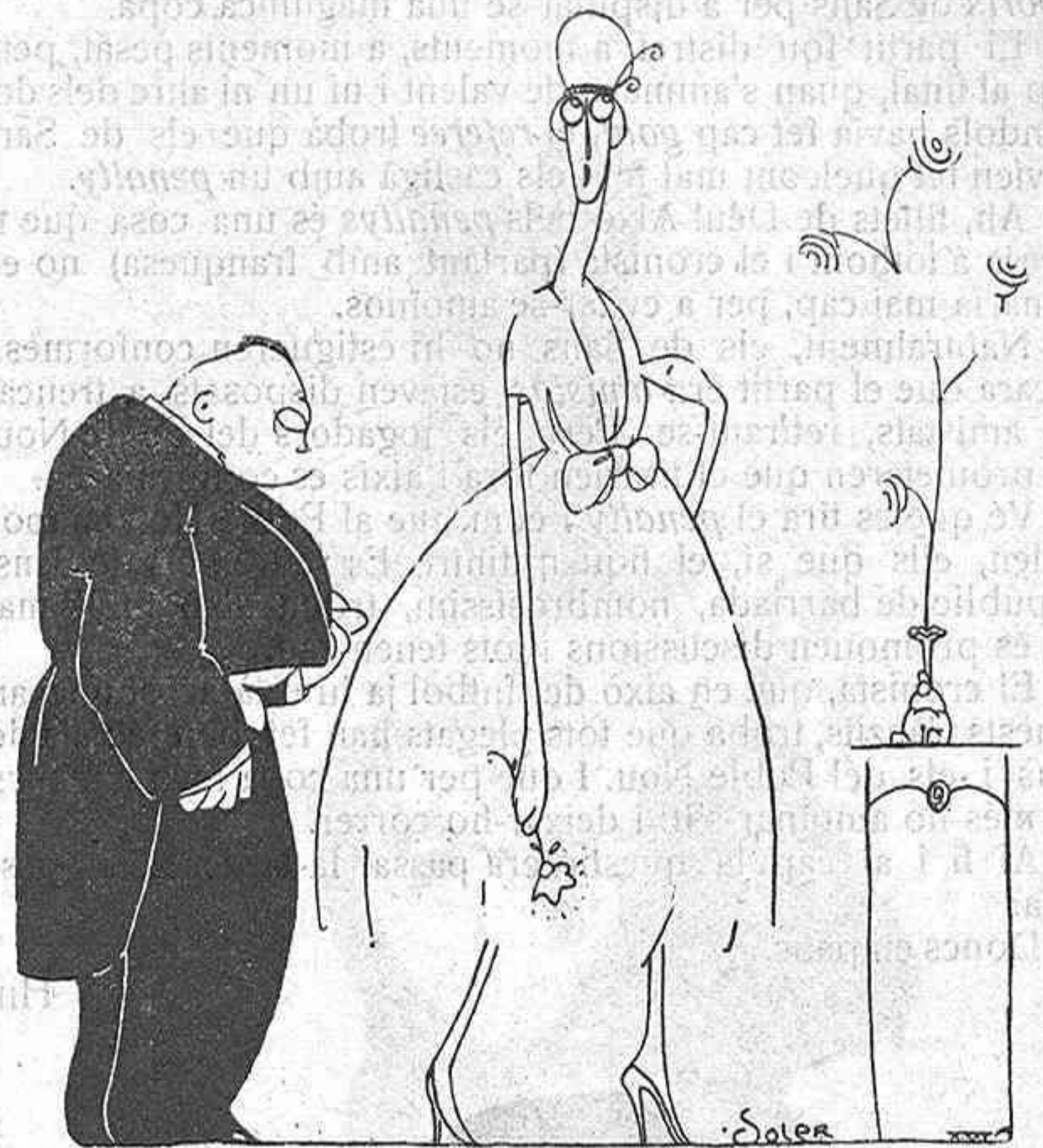
Deu-n'hi-dó de lo bé que ha començat la temporada, al «*Novedades*».

Ràpidament donarem una ullada als demés escenaris. El «*Romea*» es vegé molt concorregut amb motiu del debut de l'aplaudida companyia Plana-Llano, que ja compta a Barcelona amb distingits parroquians. L'obra estrenada, *La màscara de Don Juan*, és un drama ben escrit, amb algú atreviment i alguna escena interessant, però d'aquells que passades vintiquatre hores ja no es recorden. Dels senyors Avecilla i Merino n'esperem coses més fermes. La *troupe*, no obstant, ne tragué molt partit, fent-se aplaudir en els finals d'acte.

I l'obra d'En Vives estrenada en el «*Còmico*», s'escolta amb gust, gracies, naturalment, a la partitura que és aixericada tota ella i a troços fins inspirada, cosa que no's pot dir del llibre, que no mata de consistent. Degut a manca d'assaigs i a deficiències guturals en alguns dels cantants, el públic mostrarà el primer dia certes reserves, però esperem que d'aquí uns quants dies, salvades les dificultats, els morenos s'hi aniran aficionant i... al cap devall resultarà que hi haurà *Tesoro* per dies.

—Tan escotada aniràs a veure la processó?
—Oh, és que a la casa que vaig, després de la processó fem tertúlia!...

—Aquest vespre anirem al «*Español*» a veure el vodevill.

—I ara! Et tornes molt escandalosa i ordinària!...

—No! Si no és pas en català!...

A veure els *vodevills* de la Dieterlé, una senyora molt artista dintre del gènere sicalíptic, hi han anat tots els *pollos bien* i totes les *roperas* de la nostra arsitocràcia. Es clar!... Si els *vodevills* fossin en català, encara que'ls presentessin atenuats, els trobarien ordinaris!...

I acabarem amb una gran notícia:

No ho saben?... En Montero, En Quimet Montero va al «*Tívoli*!...

L. L. L.

Estem entrant a l'estiu.

L'estiu vol dir calor, banys i horxates a Canaletes.

En aquestes condicions, mal poden els deportistes fer gala de llurs habilitats... com no siguin els del «*Club de Natació*», que aquests sí que són els homes de la temporada.

Això ens porta a ésser curts (com se recomana als oradors dolents) en la nostra conversa setmanal. Però en aquest món sempre hi ha un recurs pel pobre cronista ciutadà. I aquest recurs ens el donen avui els simpàtics futbolistes del Poble Nou, pàtria del nostre mai prou alabat regent de l'impremta senyor Casas.

Al Poble Nou tenen un club de futbol que s'anomena *Júpiter*, un nom mitològic i tot-poderós.

Els elements directors d'aquest club han fet grans esforços per a posar-lo en condicions de lluita, fomentant tan noble deport en una barriada treballadora que s'ho mereix.

I diumenge passat celebraren un partit amb el Centre de Sports de Sans per a disputar-se una magnífica copa.

El partit fou distret a moments, a moments pesat, però cap al final, quan s'animava de valent i ni un ni altre dels dos bàndols havia fet cap *goal*, el *referee* trobà que els de Sans havien fet quelcom mal fet i els castigà amb un *penalty*.

Ah, fillets de Déu! Això dels *penaltys* és una cosa que fa feresa a tothom i el cronista (parlant amb franquesa) no en donaria mai cap, per a evitar-se amoïnos.

Naturalment, els de Sans no hi estigueren conformes i encara que el partit era *amistós*, estaven disposats a trencar les amistats, retirant-se. Però els jugadors del Poble Nou, els prometeren que el tirarien fòra i així es conformaren.

Vé que es tira el *penalty* i com que al Poble Nou tampoc baden, ells que sí, el fiquen dintre. Es retiren els de Sans. El públic de barriada, nombrosíssim, troba això molt mal fet, es promouen discussions i tots tenen raó.

El cronista, que en això del futbol ja hi està acostumat an aquests trànzits, troba que tots plegats han fet ben fet: els de Sans i els del Poble Nou. I que per una copa més o menys val més no amoïnar-s'hi i deixar-ho córrer.

Al fi i al cap la qüestió era passar la tarde. L'han passada?

Doncs en paus.

Hip

AL «VICTORIA»

El director artístic. — Què tal?... N'està content de l'èxit?

El senyor Esteve. — Sí, no!!.. Gracies a la teva empena i a la de tots, avui soc el personatge més popular de Catalunya.

ESQUELLOTS

Què me'n diuen de la *Fiesta florida*?

D'allò se'n diu gust i pòc gastol...

Quatre pencos guarnits amb xeringuilla amunt i avall del Passeig de Gracia i parin de comptar.

Només hi faltava aquell cotxer de *L'auca del senyor Esteve* amb el clavellet vermell a l'orella.

I lo de les faroles adornades?... Quin fracàs, valgue'm l'Atracció de Forasters!...

Vaja, que's veu ben bé que *no está el horno para bollos*. Desem-nos!

En canvi, veuen, l'acte d'homenatge an En Maragall fou una cosa seria i esplèndida, un número digne de la memoria del poeta i dels barcelonins agraits.

Naturalment, com que'l nostre poble les sent aqueixes cerimònies del més enlairat civisme!...

I com que En Maragall se mereix una placa...i molt més!...

Una nota oficiosa que d'una hora lluny se veu que ha sigut enviada als diaris per algú de l'Ajuntament.

«Por fin, dentro de muy poco van a llegar a la Plaza de Cataluña las aguas de Moncada.»

Bé, ente nem-nos...

Les aigües o les canyeríes?

Me sembla que d'aquí que ens hi arribarà el preciós H. O. ja'ns podem tots morir de set.

Llegeixo entre les notícies referents al Govern civil:

«Ayer visitó al nuevo gobernador señor Sánchez Anido una comisión de obreros peluqueros...»

Ja?

Ja li volen pendre el pèl, tan aviat?

Olé pel senyor Esteve!

Aqueix senyor Esteve a que ens referim no té res que veure amb el de la cèlebre *Auca*.

Se tracta de un senyor Esteve Riera, antic pasticer, que ha volgut posar el seu acreditat establiment de la Rambla de Canaletes a l'altura de les circumstancies.

Val a dir que ho ha aconseguit amb èxit. El decorat de la ben surtida botiga (estil renaixement català que fa caure d'esquena), és de un gust exquisit, per lo qual tenim el gust de felicitar-lo.

Per cà la ciutat es diu que això del viatge d'En Ribé i lo de les tuberíes d'aigua de Moncada és una filfa.

En Ribé, segons asseguren persones ben enterades, no ha anat a gestionar res prop de la casa. Duro Felguera. En Ribé ha anat al Nord a...!—agafin-se fort!—a fer la traveta an En Melquiades. S'assegura que's treballa l'acta d'Oviedo. I com que aviat el tindrem diputat, i el xicot és més guapo que el noi Olérdola, no serà res de estrany que *de la noche a la mañana* el vegem alcalde de R. O.

I els urbans, com que ara està de moda, li organitzaran un *homenaje puepular* en castellà, d'En Llopis (a) *Llapissera*, sigui dit amb perdó de l'Academia.

Ara sí que anirem bé!

Passar els ulls per la secció telegràfica de la premsa és com una pesadilla, com una anticipació de la pel·lícula del viatge submarí que projecten al «Tívoli». «El hundimiento del Tal». «Los naufragos del Cual». «Llegada de naufragos». «Vapor torpedeado».

...¿I encara hi han germanòfils? Deuen ésser de suro, aquesta gent...

Ja'ls hi vàrem dir. La Tómbola de la Creu-Roja dels Aliats resultà un gran èxit. Fou una esplèndida manifestació de les fondes simpaties que la causa dels aliats té vives a Barcelona.

Quedi això dit en serio perquè val la pena de que els deu o dotze senyors del *distintivo con los colores nacionales* que feren un gros paper ridícol se vagin enterant de que a Barcelona no val a badar.

Sembla que s'ha mig resolt la qüestió de l'exportació de la patata primerenca.

I amb aquest motiu—vès qui ho diria—regna gran consternació entre'ls concos de molts Círcols d'aquesta ciutat?

Després diràn que no hi ha interès per l'agricultura!

Com ja havíem presumit (nosaltres no n'errem mai cap) la pel·lícula *La Vida de Cristobal Colón* ha sigut un èxit extraordinari. Les vintiquatre exhibicions que a Barcelona se'n han fet han sigut 24 plens a vessar i el públic, admirat i agrait al art i sumtuositat amb que se li mostra aquella divulgació històrica no s'ha cansat de fer elogis d'aquesta pel·lícula extraordinària.

Ara serà exhibida per tots els pobles de Catalunya que ja l'esperen amb espectació. Naturalment, no cal ésser molt savi per a predir que en ells com en els demés d'Espanya on s'anirà projectant la pel·lícula a que ens referim assolirà el mateix grandios èxit.

Els generals venen i van. Tot son conferències i parlaments canvi d'impresions. L'exèrcit vol millorar. Hi han, segons diuen, ansies de renovació.

Mentrestant segueix éssent una mena de deport nacional i oficial, molt conreuat, el *tiro de pichón!*

Ha deixat de formar part de la redacció de *El Dia Gráfico* i *La Tribuna*, el distingit escriptor don Frederic Urrecha. Amb aquest motiu, està rebent moltes felicitacions.

Se sospita que la vinenta temporada teatral hi hauràn a Barcelona quatre companyies de teatre català. Refuma, i deien que era mort!

¡Lo que poden els mirallets d'un gran èxit!

La germanofilia de *El Noticiero* ha arribat a un extrem tan asquerós que cada dia sabem de nous anunciants que donen de baixa els seus anuncis.

Efectivament, segons se'ns assegura els consuls de les nacions aliades ja teneu menos miraments als que proteixegen aquesta mena de periòdics, que als mateixos anunciants, de *La Tribuna* i *El Dia Gráfico*.

Es una advertència que creiem d'interés públic fer, i que estem segurs ens agrairàn com se mereix algunes cases importants de Barcelona.

—Això al meu temps no passava!...

Nosaltres no volem ésser menys que *La Vanguardia* i *Las Noticias*, i ens plau també dedicar avui unes ratlles o cròniques de «suciedad».

Es diu que un jove molt conegut, fill d'un noble d'aquells de la sang tan blava (més blava pels diners que per l'«abolenço»), i que va casar-se no fa molt, va passar la nit de nuvis... arrestat.

I, per què?

Per haver-se posat un casc que no li corresponia, és a dir, un casc de jerarquia superior, cosa que amb tot i ésser *hijo de su papá* no li fou tolerada.

I entre la *gente bien*, es comenta jocosament aquest fet, digne d'una opereta de Straus o d'En Lear.

Per això són molts els que ja li diuen el marquès de... Luxemburgo.

Dos confreres se topen al Passeig de Gracia el dia de la Festa de la flor.

—Noi!... quin trajo més maco que'm portes!... ¿Quant te costa?

—Un duro.

—Un duro?

—Un duro cada vegada que tinc la desgracia de trobar el sastre.

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

AQUESTA SETMANA ES POSARÀ A LA VENDA

L'auca del senyor Esteve

COMEDIA EN CINC ACTES

d'En SANTIAGO RUSIÑOL

Un tom UNA pesseta

L'auca del senyor Esteve, Novela d'En SANTIAGO RUSIÑOL

Preu: UNA pesseta

Argument de L'auca del senyor Esteve amb el retrat de l'autor

Preu: 15 cèntims

L'auca del senyor Esteve, 24 redolins dibuixats per en Ramón Casas

Preu: 10 cèntims

NOVEDADES

Guía comercial de Cataluña

1917

Un tomo

15 pesetas

OSCAR WILDE

OBRAS COMPLETAS

TOMO PRIMERO

El Príncipe feliz y otros cuentos, seguidos de La Casa de las granadas

Un tomo tela

3'50 pesetas

CARLOS R. GIBSON

LA CIENCIA AL DIA

IDEAS CIENTÍFICAS ACTUALES

Un tomo tela

6 pesetas

ENRIQUE BARBUSSE

PREMIO GOUCOURT

El fuego en las trincheras

Traducción de CIRO BAYO

Un tomo

4 pesetas

OSCAR MARTINELLI

Gran colección de juegos de prendas de sociedad y tertulias

Un tomo

2 pesetas

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTIA

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D. GRAU

Instituto Electroterapéutico

Ronda Universidad, 20, pral.
(junto a la Plaza de Cataluña)
TELÉFONO 4210

DIRECTOR: DR. J. MESTRE SANCHO

Las diferentes instalaciones con que cuenta este Instituto, contienen todos cuantos aparatos existen en los grandes sanatorios europeos, más algunos otros que única y exclusivamente posee este Instituto, por haber sido inventados y patentados por su Director. Gracias a ellos y a la técnica especial que empleamos para su aplicación, cada día es mayor el éxito obtenido en la curación de los diferentes estados patológicos, por crónicos y rebeldes que ellos sean

APLICACIÓN DE CORRIENTES

para el tratamiento de: BRONQUITIS aguda y crónica, ASMA, TUBERCULOSIS, PARÁLISIS, APOPLEGÍA, CIÁTICA, NEURALGIAS, JAQUECA, HISTERISMO, EPILEPSIA, NEURASTENIA, ARTERIO-CLOROSIS, HIPERTENSIÓN, ULCERAS, VARIOSAS, DISPEPSIA, DILATACIÓN de ESTÓMAGO, ESTREÑIMIENTO, HEMORROIDES, REUMATISMO, agudo y crónico, GOTA, DIABETES, ESCROFULISMO, ANEMIA, ENFERMEDADES de la PIEL y GÉNITO URINARIAS, etc., etc.

NUEVO TRATAMIENTO PREVENTIVO Y CURATIVO DE LA TUBERCULOSIS

APARATO PARA LA RADIOGRAFÍA INSTANTÁNEA

TRATAMIENTO de la OBESIDAD, especial de este Instituto, ÚNICO DE RESULTADOS POSITIVOS

HORAS DE CONSULTA: DE 3 A 8 TARDE • DÍAS FESTIVOS: DE 11 A 1

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinamox Urotropina Hexamelleno tetramina - Formina

PÍDASE folleto explicativo. Muestras a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10 - Barcelona

GUILLERMO PATTEBERG
Importador de Maquinaria de toda clase, Hierro, etc. :: Fabricante de Guarniciones para Oardas
Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg
Cortes, 649, ent.º BARCELONA

CAÇADORS!

CAÇADORS!

Les millors espadenyes, més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS
Hospital, 24, ent. - Barcelona

Vendes al engròs i a la menuda
EXPEDICIONS A PROVINCIAS

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÜNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÜNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC
I evitar les seves fatals conseqüències, és el

LAXOL AMARGÓS

Preciós regulador de les funcions gastro-intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proheu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

DESPRÉS DELS SET BRAUS

—La mà al pit, cavallers... ¿Hi ha cap més espasa que pugui comparar-se amb la meva?

PIJAROL